Annus II. - Vol. II Die 30 Aprilis 1910. Num. 7.

ACTA APOSTOLICAE SEDIS

COMMENTARIUM OFFICIALE

SUMMARIUM

I. *Acta Pii PP. X:* Constitutio Apostolica, pag. 277: Motu proprio, pag. 281: Litterae apostolicae, pag. 282; Epistola, pag. 285. — II. *S. C. Consistorialis:* Decretum de secreto servando in designandis ad sedes episcopales in Foederatis Statibus Americae septentrionalis, pag. 286: Nova Apostolicae Cancellariae regula pro subscriptione Constitutionum Apostolicarum, pag. 287; Nominationes Episcoporum, pag. 288; Erectiones dioecesum, pag. 289. — III. *S. C. Concilii:* Missarum pro populo, pag. 290. — IV. *S. C. Rituum:* De usu Kalendarii pro Regularibus, qui paroeciam in dioecesi administrant, pag. 296. — V. *S. R. Rota:* Nullitatis matrimonii, pag. 297. — VI. *Secretaria Status:* Epistolae, pag. 309.

Diarium Romanae Curiae: Congregazione antipreparatoria, nomine, onorificenze, necrologio, pag. 213.

ROMAE
TYPIS POLYGLOTTIS VATICANIS
MDCCCCX.

Directio: Palazzo della Cancelleria. — Roma.
Administratio: Tipografia Poliglotta Vaticana. — Roma.

Pretium annuae subnotationis.
Pro Italia, L. 12. — Extra Italiam, L. 15.
Unius fasciculi, L. 1.

« *Bis* fere *in mense* (Commentarium) *prodibit, ac quotiescumque vel necessitas vel utilitas id postulare videbitur* ». (Ex *Commentarii Officialis* ratione, die 29 Octobris 1908 edita).

INDEX HUIUS FASCICULI

ACTA PII PP. X

Constitutio Apostolica.

pag.

Apostolicae. - De Suburbicariis dioecesibus. - *15 aprilis 1910* 277

Motu proprio.

Cum disciplinae. - Confirmatur Consociatio Sacri Cordis Iesu ad Scholam Piam, concrediturque Aula Pia Sodalibus Marianis a Misericordia. - *10 aprilis 1910* 281

Litterae Apostolicae.

Refert ad Nos. - Erectio Sodalitii sub titulo Missae Reparatricis in Archisodalitatem pro universa Helvetia cum facultate aggregandi et cum communicatione privilegiorum. - *6 aprilis 1910* 282

Epistola.

Quod ex tuis. - Ad R. D. Sebastianum Corradi canonicum, Praepositum aedis metropolitanae Genuensis, ob centenaria solemnia in honorem S. Catharinae Fliscae. - *11 aprilis 1910.* 285

S. CONGREGATIO CONSISTORIALIS.

I. Decretum de secreto servando in designandis ad sedes episcopales in Foederatis Statibus Americae septentrionalis. - *30 martii 1910.* 286

II. Nova Apostolicae Cancellariae regula pro subscriptione Constitutionum Apostolicarum. - *15 aprilis 1910* 287

III. Nominationes Episcoporum 288

IV. Erectiones dioecesum 289

S. CONGREGATIO CONCILII.

Theanen. - Missarum pro populo. - *9 aprilis 1910* 290

S. CONGREGATIO RITUUM.

Secovien. - De usu Kalendarii pro Regularibus, qui paroeciam in dioecesi administrant. - *22 aprilis 1910.* 296

Annus II. - Vol. II. Die 30 Aprilis 1910. Num. 7.

ACTA APOSTOLICAE SEDIS

COMMENTARIUM OFFICIALE

ACTA PII PP. X

CONSTITVTIO APOSTOLICA

DE SVBVRBICARIIS DIOECESIBVS

PIVS EPISCOPVS

SERVVS SERVORVM DEI

AD PERPETVAM REI MEMORIAM

Apostolicae Romanorum Pontificum sollicitudinis, vel ab ipsis Ecclesiae primordiis, praecipua pars fuit ut christiani populi salus efficaci et constanti ministerio illorum esset commendata, de quibus scriptum est: *Attendite vobis et universo gregi, in quo vos Spiritus Sanctus posuit episcopos regere Ecclesiam Dei.* Inter hos principem sane locum obtinent qui, e numero Patrum Cardinalium, sedes occupant Urbi propiores, quibus proinde nomen inditum est Suburbicariis.

Hi Antistites et amplitudine dignitatis et excellentia doctrinae, non minus quam ceteris virtutibus, praesertim liberalitate, munificentia, studio provehendae fidelium salutis, quantum splendoris et opis in loca contulerint ipsorum iurisdictioni subiecta, ad haec usque tempora historiae monumenta testantur. Verum recentius rerum hominumque adiuncta longe immutata, ipsorum regimen effecerunt in dies difficilius. Hinc enimvero memoratae dioeceses graviore in necessitate versantur et impensiorem curam vigilantiamque desiderant. Nam qui ante-

actis temporibus suburbani populi, colendis agris plerique dediti, quietam vitam tutamque ducebant, hodie, multiplicatis commerciis, expeditioribus itineribus, auctoque proinde numero confluentium hominum, in quotidianum vocantur Fidei morumque discrimen. Ex altera vero parte obeunda Cardinalibus in Urbe negotia adeo sunt multiplicata, ut eorum paene mole obruantur, praesertim ob tot tantasque quibus Ecclesia nunc premitur necessitates. Quo fit ut suppeditandis auxiliis et impendendis curis, quibus, commissae iisdem dioeceses in praesenti rerum conditione maxime indigent, ac praestandae operae in negotiis quae apud Apostolicam Sedem pertractantur, ingravescente praesertim aetate, tempus et vires interdum non sufficiant. His de causis Apostolicae Sedi opportunum et necessarium visum est suburbicariis dioecesibus eorumque regimini aliquam temperationem afferre, qua Cardinales Episcopi Suburbicarii, sarcta tectaque eorum dignitate in dioecesibus sibi commissis, per efficacius Suffraganeorum ministerium suppetias haberent, atque ita et pastoralis sollicitudo ipsis fieret aliquanto levior et suarum dioecesum spiritualibus necessitatibus melius consuleretur.

Quare omnia matura deliberatione complexi, adhibitisque in consilium pluribus S. R. E. Cardinalibus, quos inter Suburbicariis, firmo manente iure constituto de optione et nominatione Patrum Cardinalium ad suburbicarias dioeceses, vi praesentium Litterarum constituimus ac praecipimus ut circa Episcopos Cardinales Suburbicarios eorumque Suffraganeos legum capita, quae infra scripta sunt, perpetuo inviolateque serventur.

I. Cardinalis, ad Sedem suburbicariam promotus, ipse verus est Episcopus dioecesis, cuius possessionem inibit eadem ratione qua ceteri episcopi residentiam habentes.

II. Disciplina quae huc usque viguit ut Emis Episcopis Sabinensi et Veliterno adiutor daretur suffraganeus Episcopus, ad omnes extenditur Cardinales Suburbicarios, quibus idcirco

singulis suus erit in posterum suffraganeus Episcopus cum sede titulari.

III. Suffraganeus a Summo Pontifice nominabitur et sui officii possessionem capiet, litteras nominationis exhibendo Episcopo Cardinali.

IV. Cardinalis Suffraganeo adtribuat et vi praesentis Constitutionis irrevocabiliter adtribuisse praesumitur, omnia ad regendam dioecesim necessaria ita ut uni Suffraganeo sint in dioecesi gubernanda eadem iura et officia ac Episcopo residenti, quae hisce litteris contraria non sint.

V. Suffraganeus dioecesim gubernat nomine et vice Cardinalis.

VI. Cardinali vita functo vel renuntiante vel ad aliam dioecesim translato, Suffraganei iurisdictio non cessat, sed ipse dioecesim tunc regit nomine Sanctae Sedis ad instar Administratoris Apostolici.

VII. Ipse debet quotannis de statu dioecesis etiam oeconomico ad Cardinalem referre.

VIII. Ubi fieri poterit pars aedium episcopalium a Sancta Sede destinabitur Suffraganeo et Curiae.

IX. Ad unum Cardinalem pertinent solemnes oleorum benedictiones et pontificalia in festis anni maioribus, prout in *Caeremoniali episcoporum* descripta sunt; nisi forte Cardinalis ipse velit ea Suffraganeo committere.

X. Cardinalis debet Missam, sicuti ceteri episcopi residentes, pro populo applicare.

XI. Insigne tantum Cardinalis domui episcopali, cathedrali aedi, aliisque templis, piisve de more locis et actis Curiae apponatur.

XII. Solium in dioecesi et nomen in canone Cardinali uni competit.

XIII. Cardinalis, etiam absens, facultate pollet per universam dioecesim largiendae indulgentiae dierum biscentum.

XIV. Uni Cardinali, quo tempore in dioecesi commoratur, ius est pontificialia in eadem peragendi aut permittendi.

XV. Beneficia Capitulorum sive cathedralium sive collegialium et beneficia parochialia Sanctae Sedi non reservata, nequeunt a Suffraganeo, servatis servandis, conferri absque Episcopi Cardinalis consensu.

XVI. Cardinalis ius est vigilandi dioecesim, et, si opportunum duxerit, etiam lustrandi, ne quid fides aut ecclesiastica disciplina detrimenti patiatur.

XVII. Potest in sua dioecesi Cardinalis matrimoniis assistere et reliqua sacramenta ministrare omnia. Candidati tamen ad tonsuram et ad ordines doctrinae periculo subiiciantur et probentur a Suffraganeo; cui ceterum non licet ordines conferre, aut conferendos alii committere absque venia Cardinalis.

XVIII. Synodus haberi nequit sine consensu Cardinalis; eiusque nomine convocanda est. Synodi autem decreta antequam promulgentur, Cardinali cognoscenda deferantur, eiusque nomine promulgari debent.

XIX. Beneficia etiam parochialia in dioecesi ne uniantur, dividantur, dismembrentur, inaudito Cardinali.

XX. Idem Cardinalis audiri debet, antequam Seminarii rector, professores, oeconomus nominentur.

XXI. Vita functo Suffraganeo vel renuntiante vel ad aliam dioecesim translato, Cardinalis per vicarium dioecesis administrationi providebit, donec a Sancta Sede nominetur successor.

XXII. Vita functo Cardinali eadem debentur iusta funebria quae Cardinali Episcopo residenti.

Igitur quaecumque his Litteris decreta, declarata, sancita sunt ab omnibus ad quos pertinet servari volumus ac manda-

mus, eaque rata, valida, firma in omnes partes esse ac fore decernimus, contrariis non obstantibus quibuslibet, etiam specialissima mentione dignis. Cardinales autem qui modo Suburbicariis dioecesibus praesunt, eas regere pergant, ut ante, nisi velint ac petant praesenti Constitutioni se accommodare.

Datum Romae apud Sanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicae millesimo nongentesimo decimo, die 15 Aprilis, Pontificatus Nostri anno septimo.

A. CARD. AGLIARDI
S. R. E. Cancellarius.

C. CARD. DE LAI
S. C. Consistorialis Secretarius.

VISA

Loco ☩ Plumbi.

M. RIGGI C. A., *Not.*

Reg. in Canc. Ap. N. 556.

MOTU PROPRIO

CONFIRMATUR CONSOCIATIO SACRI CORDIS IESU AD SCHOLAM PIAM, CONCREDITURQUE AULA PIA SODALIBUS MARIANIS A MISERICORDIA.

Quum disciplinae christianae atque eruditioni puerorum ex vico, qui a ponte Aelio initium capit et ad Vaticanum porrigitur, consultum vellet decessor Noster sanctae memoriae Pius IX, anno MDCCCLIX scholas elementorum ad aream Piam instituit, earumque curationem ac regimen Sodalibus Marianis a Misericordia dedit: quodque instituerat, id ipsum anno MDCCCLXI chirographo confirmavit. Tam longo spatio, sodales eo semper studio mandatum sibi munus administrarunt, ut exspectationi Pontificis cumulate satisfecerint. Quin etiam, gnari temporum, quae ad instituendam rite iuventutem novas usque opes requirunt, ii, ne adolescentulos, qui primordia studiorum supergressi essent, in illo aetatis aestu indefensos ab illecebris corruptelarum relinquerent, optimo sane consilio Consociationem iuvenum, a Sacro Corde Iesu appellatam, apud suas ipsorum scholas condiderunt. Orta autem haec est Consociatio sub initio Pontificatus Nostri, Nobis quidem valde probantibus: qui, ut consociatis proprius esset locus, quo convenirent, atque ubi pro suo instituto versarentur, impensa Nostra et ex munifica piorum hominum col-

latione, in horto scholae adiacente aedificium exstruximus, cui de nomine Nostro *Aulae Piae* nomen adhaesit. Iam rei tam salubriter institutae placet auctoritatis Nostrae pondus addere, quo confirmata stabilitatem obtineat. Nos itaque motu proprio et certa scientia Consociationem Sacri Cordis Iesu ad Scholam Piam, quae consociatio in bonum alumnorum veterum condita, tamen aliis quoque adolescentulis viciniae patet, ratam habemus et confirmamus. Praeterea Sodalibus Marianis a Misericordia uti cura et gubernatio Scholae Piae demandata est, ita Consociationem hanc iuvenum curandam, regendam administrandamque in perpetuum tradimus. Item Aulam Piam cum omni aedificiorum accessione, quae vel iam facta est vel postea fiet in complementum Operis, eorumdem Sodalium custodiae et curae concredimus. Denique interdicimus, ne quis hanc Aulam et haec aedificia ad alios usus convertat, quam quibus iam nunc a Nobis, ceterisque beneficii auctoribus, destinata sunt.

Atque omnia, quae his Nostris litteris decreta sunt, rata esse volumus in perpetuum, contrariis quibusvis minime obstantibus.

Datum Romae apud S. Petrum, die x Aprilis MCMX, Pontificatus Nostri anno septimo.

PIUS PP. X.

LITTERAE APOSTOLICAE

ERECTIO SODALITII SUB TITULO MISSAE REPARATRICIS IN ARCHISODALITATEM PRO UNIVERSA HELVETIA CUM FACULTATE AGGREGANDI ET CUM COMMUNICATIONE INDULGENTIARUM.

PIUS PP. X.

Ad perpetuam rei memoriam. — Refert ad Nos dilectus filius Ioannes Ev. Kleiser, protonotarius apostolicus et canonicus B. Mariae Virginis Friburgi, per decretum sub die XXIV Novembris mensis, anno MDCCCCIX, ab Ordinario dioecesis Lausannensis et Genevensis editum in instituto Societatis Marienheim appellatae, Friburgi Helvetiorum, canonice erectam fuisse piam sodalitatem sub titulo Missae Reparatricis, ipsumque Ioannem sive alium sacerdotem ab eodem delectum atque in munere successorem, confraternitatis illius Rectorem fuisse designatum. Finis sodalitatis enunciatae est honorem Dei a christianis omissione Missae festivis diebus laesum per alterius Missae auditionem piare, ita ut sodales iidem praeter Missam consuetam, diebus dominicis ac de praecepto

festis, quasi locum christifidelium negligentium obtinentes, alteram Missam audire teneantur, et si gravi de causa impediantur, quominus ad alterum sacrum illis diebus assistant, fas sit ipsis vel se Eucharisticis dapibus eadem illa dominica reficere, vel intra hebdomadam Sacro adstare.

Verum cum praedictae Sodalitates iam in Gallia, Belgio, Hollandia, Austria, Britannia, Hispania ac Germania institutae sint respective Nationales, id est in unaquaque natione Archisodalitas existat, reliquarum centrum et caput; et supradicto Friburgensis sodalitii Moderatori, in votis admodum sit, ut societatem eandem Friburgi erectam, ad gradum ac dignitatem archisodalitii pro tota Helvetia evehere dignaremur, additis peculiaribus indulgentiis, quae iam concessae sunt similibus archisodalitatibus, et nuperrime archisodalitio dioecesis Argentinensis per similes apostolicas litteras die XXV Iunii mensis, anno MDCCCCVI datas; Nos votis his annuendum, quantum in Domino possumus, existimamus. Itaque ut frugifera huiusmodi societas potiora capiat incrementa, illi omnes et singulas indulgentias conferimus quibus Argentinensis archisodalitas pollet. Nimirum omnibus et singulis fidelibus ex utroque sexu qui ipsam Friburgensem a Missa Reparatrice nuncupatam societatem in posterum ingredientur, die primo eorum ingressus, si vere poenitentes et confessi Sacram Synaxim sumpserint, plenariam; ac tum inscriptis quam in posterum inscribendis eadem in societate sodalibus in cuiuslibet eorum mortis articulo, si item vere poenitentes et confessi, vel, quatenus id facere nequiverint, nomen Iesu ore, si potuerint, sin minus corde devote invocaverint, et mortem tamquam peccati stipendium submisso animo susceperint, etiam plenariam; denique iisdem nunc et posterum similiter existentibus societatis eiusdem sociis, si item admissorum confessione expiati ac coelestibus epulis refecti, singulis annis die festo Perdolentis Virginis ab ortu, et die festo Sanctae Annae Deiparae Virginis Matris, dominica infra octavam sollemnitatis SS. Corporis Christi Domini, et feria quinta in Coena Domini, a primis vesperis ad occasum solis dierum huiusmodi, propriam respectivae societatis ecclesiam, si extet in locis ubi ipsi sodales degunt, secus cuiusque curiale, aut aliud quodvis publicum templum visitent, ibique pro Christianorum Principum concordia, haeresum extirpatione, peccatorum conversione ac S. Matris Ecclesiae exaltatione pias ad Deum preces effundant, quo ex iis die id agant similiter plenariam omnium peccatorum suorum indulgentiam et remissionem misericorditer in Domino concedimus. Insuper iisdem confratribus sive sororibus, quoties corde saltem contrito, iuxta societatis tabulas pietatis quodvis sive charitatis

opus exerceant, de numero poenalium dierum in forma Ecclesiae consueta expungimus sexaginta. Sed largimur fidelibus iisdem si malint fas sit, excepta plenaria in mortis articulo lucranda indulgentia, reliquis plenariis sive partialibus indulgentiis functorum vita labes poenasque expiare. Praesentibus perpetuis futuris temporibus valituris. Praeterea cum maxime peropportunum Nobis videatur, ut etiam in Helvetia centrum constituatur pro huiusmodi Sodalitio, apostolica Nostra auctoritate, praesentium vi, perpetuumque in modum Sodalitatem superenunciatam a Missa Reparatrice nuncupatam Friburgi Helvetiorum erectam in Instituto Societatis *Marienheim* appellatae in Archisodalitatem cum propriis privilegiis erigimus atque instituimus.

Archisodalitatis autem sic erectae Moderatori potestatem facimus nominandi zelatores atque zelatrices facultate gaudentes legitime ac valide recipiendi atque aggregandi sodales. Ipsi denique moderatori, et memoratis zelatoribus et zelatricibus praesentibus et futuris similiter perpetuo, apostolica Nostra auctoritate concedimus, ut ipsi alias quascumque eiusdem nominis atque instituti societates in tota Helvetia existentes, canonice sibi aggregare queant; illisque omnes et singulas indulgentias, relaxationes ipsi Archisodalitati a Sede Apostolica concessas, dummodo aliis communicari possint, in forma Ecclesiae consueta communicare valeant, servatis tamen Clementis PP. VIII Nostri Praedecessoris Constitutione, aliisque apostolicis ordinationibus desuper editis. Decernentes praesentes litteras firmas, validas et efficaces existere et fore, suosque plenarios et integros effectus sortiri et obtinere, illisque ad quos spectat et spectare poterit in omnibus et per omnia plenissime suffragari, sicque in praemissis per quoscumque iudices ordinarios et delegatos iudicari et definiri debere, atque irritum et inane, si secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter contigerit attentari. Non obstantibus contrariis quibuscumque. Volumus autem ut praesentium litterarum transumptis, seu exemplis etiam impressis, manu alicuius notarii publici subscriptis, et sigillo personae in ecclesiastica dignitate constitutae munitis, eadem prorsus fides adhibeatur, quae adhiberetur ipsis praesentibus si forent exhibitae vel ostensae.

Datum Romae apud S. Petrum, die VI Aprilis MCMX, Pontificatus Nostri anno septimo.

R. CARD. MERRY DEL VAL,
a Secretis Status.

L. ✠ S.

EPISTOLA

AD R. D. SEBASTIANUM CORRADI CANONICUM, PRAEPOSITUM AEDIS METROPOLITANAE GENUENSIS, OB CENTENARIA SOLEMNIA IN HONOREM S. CATHARINAE FLISCAE.

Dilecte fili, salutem et apostolicam benedictionem. — Quod ex tuis litteris intelleximus, te lectisque viris curantibus, celebres istic apparari honores Catharinae Fliscae, cuius a beato exitu propediem plenum erit quartum saeculum, id quidem Nobis non accidit mirum, qui singularem Genuensium pietatem probe cognitam haberemus. Etenim fieri non poterat, ut tam religiosa civitas sibi deesset hoc tempore, nec vellet omni studio memoriam celebrare sanctissimae feminae, quae tantum ipsius lumen et decus extitisset. At, si non mirum, id tamen pergratum accidit, nempe vestra ipsorum causa, quibus omnibus sacra ista solemnia valde ad salutem profutura confidimus. Nam et praeclara virtutum exempla recolentes, quae in vita elucent maximae civis, animos sumatis oportebit ad retinendam avitam Fidem, atque ad vivendum congruenter, et piae voluntatis significationibus eam prosequentes, ipsius certe de caelis patrocinium vobis et civitati vestrae magis magisque conciliabitis. Nos autem Deum benignum quaesumus, hos velit, quos exspectamus fructus, esse uberrimos; atque auspicem divinorum munerum, tibi, dilecte fili, et Genuensibus universis apostolicam benedictionem amantissime impertimus.

Datum Romae apud S. Petrum, die XI Aprilis MCMX, Pontificatus Nostri anno septimo.

PIUS PP. X.

S. CONGREGATIO CONSISTORIALIS

I.

DECRETUM

DE SECRETO SERVANDO IN DESIGNANDIS AD SEDES EPISCOPALES IN FOEDERATIS STATIBUS AMERICAE SEPTENTRIONALIS.

Recta ecclesiasticae disciplinae ratio postulat, ut nomina eorum qui ad provisionem sedium episcopalium in *Foederatis Statibus* Americae Septentrionalis a cleri consiliis, iuxta leges ibi vigentes, S. Sedi proponuntur, secreta omnino serventur. Hoc exigit decus ecclesiasticae electionis et gravitas negotii, reverentia erga supremum Romani Pontificis iudicium quod invocatur, ipsaque iustitia candidatis debita. Nam cum horum nomina, ut saepe accidit, patefiunt, hoc ipso publicae discussioni exhibentur, quae pro varia hominum ac diariorum acceptione aliquando aequa est, saepius iniusta et iniqua. Quod, cum honori candidati, et aliquando absque facili plenaque reparatione, detrahit, tum etiam sereno S. Sedis iudicio et iustae electionis libertati impedimentum affert. Unde fit ut optimi plures ne in candidatorum album referantur totis viribus refragentur, non solum ob iustissimum tanti officii timorem, sed etiam ne in vulgi ore versentur et in varias vituperationes incurrant.

Quae considerantes aliquot Rmi huius regionis Praesules aliique etiam praeclarissimi viri, S. Sedem pro opportuno remedio rogaverunt.

SSmus autem D. N. Pius PP. X ut in re tanti momenti cognosceret quae iusta quae opportuna statui possent, omnes et singulos *Statuum Foederatorum* Americae Antistites audiri iussit.

Modo vero, de consulto Emorum Patrum S. C. Consistorialis, iuxta vota ferme concordia omnium illius regionis Antistitum, ea quae sequuntur statuit, et ut ab omnibus ad quos spectat adamussim serventur mandavit:

1. Convenientibus dioecesanis consultoribus et parochis qui ius habent suffragium ferendi pro prima candidatorum propositione, vulgo *terna*, ab initio sessionis omnes et singuli coram Praesule praesidente iusiurandum dabunt de secreto servando circa nomina quae in discussionem veniunt, et circa ea quae ex maiore suffragiorum numero probata manent, ut Episcoporum iudicio subiiciantur.

2. Si quis consultor, quod Deus avertat, iuramento desit, praeter alias poenas quibus obnoxius evadere potest, statim a consultoris officio removendus erit: si parochus, poena erit perpetua privatio iuris ad suffragium ferendum.

3. Episcopi idem secretum servare *sub gravi* obligantur: et ab initio sessionis in qua de candidatorum scrutinio agitur, Praeses de hac obligatione eos opportune admonebit.

4. Ad idem secretum *sub gravi* tenentur Apostolicae Delegationis administri, iuxta iuramentum quod ab iisdem praestari solet; et ii quoque ad quos forte Apostolicus Delegatus se diriget ut opportunas notitias de candidatis habeat: qua de re sive verbis, sive litteris aliquem interpellet, ipse tenetur de gravi hac obligatione interpellatum docere.

5. Exemplar huius decreti in singulis curiis episcopalibus servetur, ut omni tempore singulis ad quos spectat norma et regula sit

Praesentibus valituris contrariis quibuslibet minime obstantibus.

Datum Romae, die 30 Martii 1910.

C. Card. De Lai, *Secretarius.*

L. ✠ S.

S. Tecchi, *Adsessor.*

II.

NOVA APOSTOLICAE CANCELLARIAE REGULA PRO SUBSCRIPTIONE CONSTITUTIONUM APOSTOLICARUM.

De novis Apostolicis Constitutionibus edendis post ea quae in Apostolica Constitutione « *Sapienti consilio* » statuta sunt, SSm̃us Dominus Noster Pius PP. X, audito quorumdam Em̃orum S. R. E. Cardinalium consilio, decernere dignatus est, ut Constitutionibus huiusmodi in posterum una subscribant Cardinalis S. R. E. Cancellarius, et Cardinalis qui officio praeest ad cuius competentiam res pertinet in eadem Constitutione pertractata; et ut duplex earumdem Constitutionum exemplar, alterum a Summo Pontifice, alterum a memoratis patribus Cardinalibus subscriptum in Apostolicae Cancellariae tabulario custodiatur et servetur.

Die 15 Aprilis 1910.

De speciali mandato SSm̃i D. N. Pii Papae X.

R. Card. Merry del Val,
a Secretis Status.

III.

NOMINATIONES EPISCOPORUM.

SSmus D. N. Pius PP. X, decreto Sacrae Congregationis Consistorialis, elegit:

18 martii 1910. — R. P. D. Salvatorem Scanu, episcopum S. Marci et Bisiniani, in Administratorem Apostolicum dioecesis Cassanensis ad nutum S. Sedis durante sedis vacatione.

2 aprilis 1910. — R. P. D. Ioannem Baptistam Gorordo, episcopum titularem Nilopolitanum, in episcopum ecclesiae cathedralis Caebuanae (Cebù).

R. D. Ioannem Bernardum Mac Ginley, presbyterum dioecesis Philadelphiensis, in episcopum ecclesiae cathedralis de Cáceres (Nueva-Cáceres).

7 aprilis 1910. — R. D. Vincentium Kluczyñski, dioecesis Vilnensis, in archiepiscopum ecclesiae metropolitanae Mohiloviensis (Mohilew).

R. P. D. Gasparem Felicianum Cyrtowt, episcopum titularem Castoriensem, in episcopum ecclesiae cathedralis Samogitiensis (Samogizia).

R. P. D. Antonium Karas, episcopum titularem Dorylensem, in episcopum ecclesiae cathedralis de Sejna seu Augustoviensis (Seyna).

R. D. Augustinum Losiñski, canonicum poenitentiarium metropolitanae ecclesiae Mohiloviensis, in episcopum ecclesiae cathedralis Kielcensis (Kielce).

R. D. Marianum Ryx, parochum loci *Wierzbica,* in episcopum ecclesiae cathedralis Sandomiriensis (Sandomir).

R. D. Longinum Zarnowiecki, rectorem academiae ecclesiasticae Petropolitanae, in episcopum titularis ecclesiae Mosynopolitanae et in suffraganeum episcopo Luceoriensi et Zytomeriensi deputatum.

9 aprilis 1910. — R. D. Timotheum Corbett, rectorem cathedralis ecclesiae Duluthensis, in episcopum ecclesiae cathedralis Crookstoniensis (Crookston).

R. P. D. Vincentium Wehrle, O. S. B., abbatem monasterii S. Mariae apud Richardson, in episcopum ecclesiae cathedralis Bismarckiensis (Bismarck).

R. D. Iosephum F. Busch, moderatorem Missionariorum dioecesanorum S. Pauli de Minnesota, in episcopum ecclesiae cathedralis Leadensis (Lead).

12 aprilis 1910. — R. D. Iosephum Petrelli, secretarium Delegationis Apostolicae in Philippinis insulis, in episcopum ecclesiae cathedralis Lipensis (Lipa).

R. D. Paulum Singzon, vicarium generalem episcopi Cebuani, in episcopum ecclesiae cathedralis Calbayoganae (Calbayog).

Postulante Rmo Archiepiscopo Turritano ob suam infirmam valetudinem ut relevaretur ab onere actualis curae suae archidioecesis et administrationis dioecesum Ampuriensis et Templensis, SSmus D. curam actualem earumdem dioecesum commisit R. P. D. Bernardo Pizzorno, episcopo titulari Comanensi, auxiliari Turritani Archiepiscopi.

13 aprilis 1910. — R. D. Ioannem Arthurum Chollet, professorem in Universitate Insulana, in episcopum ecclesiae cathedralis Virdunensis (Verdun).

R. D. Adolphum Manier, vicarium generalem episcopi Augustodunensis, in episcopum ecclesiae cathedralis Bellicensis (Belley).

R. D. Petrum Chatelus, parochum S. Francisci Salesii in civitate Lugdunensi, in episcopum ecclesiae cathedralis Nivernensis (Nevers).

15 aprilis 1910. — R. D. Iosuè Signori, pro-vicarium generalem episcopi Bergomensis, in episcopum cathedralis ecclesiae Fossanensis (Fossano).

R. D. Georgium Gusmini, parochum ecclesiae S. Alexandri in civitate Bergomensi, in episcopum cathedralis ecclesiae Fulginatensis (Foligno).

R. D. Nicolaum Cola, canonicum metropolitanae ecclesiae Camerinensis, in episcopum ecclesiae cathedralis Marsorum (Marsi).

R. D. Emmanuelem Virgilio, vicarium generalem episcopi Venusini, in episcopum Oleastrensem (Ogliastra).

Mandavit autem idem SSmus Dominus ut hac de re Litterae Apostolicae sub plumbo ad tramitem iuris expediantur.

IV.

ERECTIONES DIOECESUM.

SSmus Dominus Noster Pius PP. X, decreto Sacrae Congregationis Consistorialis, erexit:

11 novembris 1909. — Sedem episcopalem Natalensem (Natal) provinciae ecclesiasticae S. Salvatoris de Bahia in statu reipublicae Brasilianae.

15 decembris 1909. — Sedem episcopalem Aracayuensem (Aracayù) pariter provinciae ecclesiasticae S. Salvatoris de Bahia in statu reipublicae Brasilianae.

31 decembris 1909. — Sedes episcopales Crookstoniensem (Crookston) et Bismarckiensem (Bismarck) provinciae ecclesiasticae S. Pauli de Minnesota in Statibus Foederatis Americae Septentrionalis.

21 ianuarii 1910. — Sedes episcopales Corrientensem (Corrientes) et de Catamarca provinciae ecclesiasticae Bonaërensis in republica Argentina.

10 martii 1910. — In metropolitanam evexit sedem episcopalem Cuiabensem (Cuyabà) eique suffraganeas constituit duas novas sedes episcopales S. Aloisii de Cáceres et Corumbensem (Corumbà) in statu *Matto Grosso* reipublicae Brasilianae.

10 aprilis 1910. — Erexit in Insulis Philippinis quatuor novas sedes episcopales: Lipensem (Lipa), Calbayoganam (Calbayog), Tuguegaraoanam (Tuguegaras), Zamboangensem (Zamboanga) et novam praefecturam apostolicam Palawanam easque suffraganeas constituit metropolitanae ecclesiae Manilanae.

Mandavit autem idem SSmus Dominus ut hac de re Litterae Apostolicae sub plumbo ad tramitem iuris expediantur.

S. CONGREGATIO CONCILII

THEANEN. *(Theano).*

MISSARUM PRO POPULO

Die 9 Aprilis 1910.

SYNOPSIS DISPUTATIONIS. — In oppido Gallutii dioecesis Theanensis sex numerantur paroeciae, quarum quinque iam a remoto tempore unitae sunt paroeciae principali, quae insimul Collegiata est sub titulo S. Stephani protomartyris. De his quinque paroeciis disceptatur an verae paroeciae sint a principali distinctae, et an earumdem rectores oneri celebrandi Missam pro populo diebus festis subesse debeant. Cum enim hodiernus Episcopus praefatos parochos monuisset ut,

iuxta indultum sibi a Sacra Congregatione concessum, in festis suppressis Missam ad Episcopi mentem litarent in bonum seminarii, parochi nonnisi ad tempus et in obsequium Episcopi iussa ipsius facere declaraverunt, asserentes in vim unionis unicam tantum eo in oppido paroeciam existere, et proinde « che non sono obbligati a celebrare *ad mentem* « *Episcopi* le Messe nei dì festivi abrogati, come hanno sempre praticato « a non celebrarle sino alla venuta dell' Amministratore Apostolico « Mons. Caracciolo. Che se per questo applicarono le poche Messe, fu « perchè in Curia si disse che ciò era *ad tempus* per supplire alle spese « straordinarie dallo stesso sostenute e che si sostenevano per la stessa « amministrazione. Che se al venerato ordine dell' E. V. Rma i sottoscritti « pure si sono finora uniformati, lo è stato per lo stesso intendimento, « cioè delle spese non lievi dall' E. V. sopportate, e non perchè siano « tenuti ». Instabant itaque apud Episcopum, ut « voglia confermare la « pratica da essi poveri parroci sempre tenuta, di celebrare cioè le sole « annue Messe ventitrè per ognuno e sgravarli da altro peso non dovuto ». Ut autem statim intelligatur quare de obligatione celebrandi tantum annuas Missas 23 parochi loquantur, referam Capitulum Collegiatae S. Stephani, cui sex parochi adnumerabantur, ob imminutos reditus, anno 1850, obtinuisse a S. Congregatione EE. et RR. sanationem et condonationem praecedentium omissionum et pro futuro « usque dum *le risaie* ad pristinum statum restituantur » reductionem onerum Missarum ad annuas 270, quae ex fundatione 1135 erant. Porro, suppressa Collegiata, cum ex canonicis tantum sex parochi supersint, hi suae obligationi satisfaciunt applicando annuatim unusquisque Missas 23, scilicet eam partem quae unicuique canonico obtigeret pro rata reditus. Notandum praeterea in precibus S. C. EE. et RR. oblatis anno 1850 additum non fuisse elenchum legatorum quorum reductio postulabatur; verum ceu de more munus rescriptum exequendi et conficiendi novam tabellam Episcopo commissum fuit, qui hoc postremum negotium Capituli Primicerio concredidit. Porro in nova tabella a Primicerio confecta, quam modo exhibent parochi et de cuius authenticitate Episcopus dubium non movet, primo loco ponuntur: *Missae pro populo,* quae ex 365 ad annuas 91 reductae fuerunt. Haec est quaestio, quam Episcopus resolvere non audet et quam proinde S. V. O. definiendam proposuit.

Cum autem quaestionis solutio praecipue desumenda videatur ex natura quinque paroeciarum, quae nunc sub titulo sunt S. Mariae del Casale, S. Iacobi Apostoli, S. Bartholomaei Apostoli, S. Laurentii et SS. Clementis et Donati, praestat documentum antiquius quod habetur unionis ecclesiarum Gallutii ecclesiae S. Stephani referre. Huiusmodi

documentum est Bulla quaedam Iulii II, anno 1505 nono calendas Februarii data, in qua haec inter cetera leguntur: « Nobis nuper exhibita petitio continebat, quod olim b. m. Angelo tit. S. Laurentii in Damaso Presb. Card. in Regno Siciliae et Terra citra pharum dictae Sedis Legato pro parte tunc archipresbyteri dictae ecclesiae S. Stephani et praefatorum Capituli exposito, quod ecclesiae S. Andreae de Carpulo et S. Mariae de Sipicciano ac S. Donati de Sancto Donato, necnon S. Reparatae de Sancta Reparata, et S. Clementis de Sancto Clemente ac S. Honuphrii de Sancto Honuphrio, necnon S. Quiri de Sancto Quiro et S. Mariae de Casali parochiales, ac S. Blasii de Sancto Blasio, nec non S. Silvestri de Sancto Silvestro... sine cura ecclesiae territorii sive districtus terrae Gallutii dictae dioecesis a tempore fundationis earumdem ecclesiarum et per tantum tempus, cuius initii memoria hominum non existebat, fuerant et esse consueverunt ac tunc existebant immediate subiectae dictae ecclesiae S. Stephani ac eidem Capitulo, etc... Idem Angelus Cardinalis et Legatus tunc archipresbyteri et Capituli S. Stephani praedictorum in ea parte supplicationibus inclinatus, praefatas ecclesias... cum omnibus iuribus et pertinentiis suis eidem ecclesiae Sancti Stephani, seu illius mensae Capitulari, auctoritate suae legationis perpetuo univit, concessit et incorporavit, ita quod liceret eidem archipresbytero et Capitulo S. Stephani per se, vel alium seu alios corporalem possessionem unitarum ecclesiarum et cappellaniae iuriumque et pertinentiarum praedictorum propria auctoritate libere apprehendere et perpetuo retinere illarumque fructum redditus et proventus in suos ac mensae et unitarum ecclesiarum et cappellaniae huiusmodi usus et utilitatem convertere, etc... Cum autem sicut eadem petitio subiungebat ut ipse archipresbyter et Capitulum S. Stephani in pacifica possessione tam parochialium quam sine cura ecclesiarum et cappellaniae unitarum praedictarum a tanto tempore, cuius memoria hominum non existit, fuerint et sint, illarum curam et gubernationem canonicis, presbyteris et clericis dictae ecclesiae S. Stephani committendo, ita ut fructus earumdem unitarum ecclesiarum et cappellaniae inter omnes canonicos, presbyteros et clericos ac alias personas ipsius ecclesiae S. Stephani, ac aliis unitis ecclesiis praedictis ita divinis officiis deservientes distribuantur et dividantur, ac ratione divisionis huiusmodi singuli canonici, presbyteri et clerici eiusdem ecclesiae S. Stephani unam congregationem sive societatem inter se facere videantur, sintque etiam ipsi Capitulum et canonici S. Stephani in pacifica possessione, vel quasi, eligendi ad archipresbyteratum, etc... Nobis fuit humiliter supplicatum ut unioni, annexioni, incorporationi et consuetudini praedictis, pro illarum subsistentia firmiori,

robur Apostolicae confirmationis adiicere, ac pro potiori cautela singulas parochiales et sine cura, per dictum Angelum Cardinalem et Legatum unitas de novo, ac post unionem huiusmodi fundatas ecclesias praedictas praefatae mensae perpetuo unire, adnectere et incorporare aliasque in praemissis opportune providere de benignitate Apostolica dignaremur. Nos igitur... huiusmodi supplicationibus inclinati, unionem, annexionem, incorporationem et consuetudinem praedictas auctoritate Apostolica tenore praesentium approbamus et confirmamus, supplemusque omnes et singulos defectus si qui forsan intervenerint in eisdem, et nihilominus pro potiori cautela parochiales et sine cura, ut praefertur, unitas ac post unionem huiusmodi fundatas singulas ecclesias praedictas, quibusvis modis et ex quorumcumque personis seu per literas resignationes, etc... cum omnibus iuribus et pertinentiis suis eidem mensae capitulari de novo respective perpetuo auctoritate et tenore praedictis unimus, adnectimus et incorporamus, ita quod liceat eisdem archipresbytero et Capitulo per se vel alium seu alios corporalem possessionem per dictum Legatum unitarum continuare... proviso quod propter unionem, annexionem et incorporationem huiusmodi parochiales et sine cura ecclesiae unitae singulae praedictae debitis non fraudentur obsequiis et animarum cura in dictis parochialibus ecclesiis nullatenus negligatur, sed illarum ac sine cura ecclesiarum singularum praedictarum congrua supportentur onera consueta. Nos enim ex nunc irritum decernimus et inane, etc. ». Sequuntur suetae clausulae irritantes.

Adest praeterea vetus exemplar sessionis Synodi Provincialis Capuanae in qua coram Archiepiscopo et Episcopis comparuit archipresbyter oppidi Gallutii qui, postquam superius exposita commemoravit et Bullam Iulii II exhibuit, retulit: « Datum est nuper intelligi Reverendissimum Ordinarium Theanensem velle aliquid supradictis innovare, et Capitulo suas ecclesias parochiales praedictas ad libitum conferre, et desuper Bullam praedictam, ut superius dictum est, expeditam et concessam dictis Capitulo et canonicis, ut dictat, observari petit comparens ipsi nomine, quo in dicta Provinciali Synodo per Illmos et Rmos DD. Archiepiscopum et Episcopum ordinari et decerni dictos canonicos et Capitulum S. Stephani praedicti esse manutenendos in eorum pacifica possessione nihilque innovari circa unionem praedictam et perceptionem et divisionem fructuum ac potestates eligendi personas in dicta ecclesia S. Stephani ad archipresbyteratum et primiceriatum iuxta etc., et nihil innovari, cum omni qua decet reverentia, tenorem Bullae praedictae, et ita petit et supplicat omni modo meliori ». Subditur autem: « Cura animarum sit apud Collegium, exercitium vero cum sit approbatarum

personarum a Rmo Episcopo secundum formam S. Concilii Tridentini ex eodem tamen Collegio, sine Bullis illius. Provisum per Illmum et Rmum D. Archiepiscopum Capuae de voto et concilio Rmorum Episcoporum ibidem praesentium. Capuae die 10 Novembris 1577 ».

His praemissis ad facta enucleanda, referam parochos oppidi Gallutii instare ut declarentur immunes ab onere Missae pro populo sequentes ob rationes:

« Perchè la natura del beneficio, che ciascuno di essi parroci possiede, ha carattere non di vera parrocchia ai sensi del S. C. di T. *(sess. XXIV, cap. 13, de Reform.)*, ma di una vera economia. In altri termini il beneficio che ciascun parroco possiede non è originariamente di istituzione parrocchiale. Esso non rappresenta che una prebenda del patrimonio collettivo della Collegiata.

« Che a comprovare meglio la natura del beneficio, essi parroci presentano al loro Eccmo O. D. l'originale Bolla di Giulio II, 9 Febbraio 1505... nonchè un manoscritto antico di pag. 22, ed una decisione del Sinodo Provinciale di Capua del 10 Nov. 1577 sull'indole e natura della Collegiata di S. Stefano, che cioè: *Cura animarum sit apud Collegium, exercitium vero cum sit approbatarum personarum a Revmo Episcopo, secundum formam Concilii Tridentini, ex eodem tamen Collegio sine Bullis illius.* E da ciò risulta chiaro, che, secondo la costituzione della Collegiata, i parroci non sono che tanti Vicari della stessa.

« In qual modo poi debba intendersi la unione delle parrocchie alla Collegiata di S. Stefano, oltre che risulta dalla stessa Bolla, in virtù della quale, come collettiva ed unica è la cura *apud collegium*, collettivo ed unico è pure il peso, si fa chiaro ancora:

« *a)* dai libri delle Messe, dai quali risulta (si presenta all' Ordinario Diocesano il libro dal 1805 al 1830) che le Messe *pro populo* e Pii Legati si portavano dal Collegio Capitolare, ripartite per 12 Canonici e 4 Porzionarî, compresi i Canonici Parroci; quale ripartizione non avrebbe avuto luogo se le Parrocchie fossero state autonome e la cura non fosse stata collettiva;

« *b)* dal fatto che presso niuna Parrocchia, ma solo presso la Collegiata, trovasi il libro delle Messe *pro populo* e dei Pii Legati.

« Perchè, venuta la soppressione della Collegiata, ogni Canonico non Parroco ebbe dal Demanio, per la prebenda soppressa, un assegno di circa L. 200, e ai Canonici Parroci, ai quali sono successi gli attuali parroci, fu fatta salva la sola prebenda in grazia della cura. Sicchè i 6 Parroci, successori dei 6 Canonici Parroci della Collegiata,

« posseggono, ognuno, quella prebenda che possedeva il Canonico Par-
« roco, la quale essendo spoglia della quota-corale e cultuale, già in
« potere del Demanio, appena dà, al netto, L. 200 annue, giusta la liqui-
« dazione fatta dal Fondo per il Culto.

« Infine giova far osservare per ragione che, ***similia similibus***, anche
« nei Comuni limitrofi di Mignano, diocesi di Teano, di circa 3600, e
« di Roccadevandro, diocesi di Monte Cassino, di circa 3500 abitanti, vi
« sono delle Chiese Collegiali soppresse, nelle quali pure unica era la
« cura e collettiva la Messa *pro populo*, e con questa differenza, che
« mentre in ciascuno dei detti due Comuni la popolazione è uguale a
« quella del Comune di Galluccio, forse pure superiore; la prebenda, fatta
« salva per cura, in quella di Roccadevandro tiene un reddito netto
« sopra le L. 1000, ed in quella di Mignano sopra le L. 800 ».

Afferunt praeterea rescriptum S. C. EE. et RR. et elenchum Missarum, de quibus supra, ex quibus confirmari contendunt onus applicandi Missas *pro populo* Capitulo Collegiatae S. Stephani inesse, ideoque ab eo sex parochos, qui non sunt nisi Capituli vicarii amovibiles, exemptos esse declarandos.

Ex alia vero parte Episcopus rationem dubitandi habet ex eo quod, quidquid de antiqua unione sit, in facto modo sex parochi « hanno avuto
« Bolla propria, hanno chiesa propria con proprî redditi, indipendente
« l'uno dall'altro nel ministero parrocchiale, hanno popolazione propria,
« e ciascuno è fornito di separata prebenda ed hanno anche il supple-
« mento di congrua ».

Ceterum observari posset haud bene perspectum esse ex superius relatis documentorum verbis per unionem ecclesiarum parochialium ecclesiae Collegiatae Sancti Stephani immutatam fuisse earum naturam ita ut ex pluribus paroeciis una tantum efformanda esset. Siquidem in Bulla Iulii II semper distinctio manet et repetitur inter ecclesias parochiales et ecclesias sine cura animarum quae Collegiatae unitae fuerunt, ac de omnibus expresse cavetur: « provisio quod propter unionem, annexionem et incorporationem huiusmodi parochiales et sine cura ecclesiae unitae singulae praedictae debitis non fraudentur obsequiis, et animarum cura in dictis parochialibus ecclesiis nullatenus negligatur, sed illarum..... congrua supportentur onera consueta ». Quoad reliqua tandem animadvertendum videtur rescriptum S. C. EE. et RR. et elenchum Missarum allatum evidenter ad rem non facere: factum vero quod hucusque parochi se non obligari putarunt ad Missas *pro populo* et illas non applicarunt, non posse in re, de qua agimus, argumentum constituere ad illos ab onere eximendos, cum non constet non esse abusum, et quia contra Tridentini decreta vim non haberet consuetudo, etsi legitima admitteretur.

Hisce habitis, ad propositum dubium:

An parochi oppidi Gallutii exempti sint ab obligatione applicandi Missam pro populo *in casu;*

Emi Patres S. C. Concilii, in plenis comitiis die 9 aprilis 1910, respondendum censuerunt: *Non constare.*

C. Card. Gennari, *Praefectus.*

L. ✠ S.

Basilius Pompili, *Secretarius.*

S. CONGREGATIO RITUUM

SECOVIEN. *(Seckau).*

DE USU KALENDARII PRO REGULARIBUS, QUI PAROECIAM IN DIOECESI ADMINISTRANT.

Hodiernus Rmus Dnus Episcopus Secoviensis, a Sacra Rituum Congregatione reverenter petiit solutionem sequentis dubii:

An Regulares, qui Paroeciam in dioecesi administrant, sive Ecclesia Parochialis sit Monasterio incorporata sive non, teneantur in Missis servare Kalendarium Ordinis, an Kalendarium Dioecesanum?

Et Sacra Rituum Congregatio, exquisito voto Commissionis Liturgicae, proposito dubio ita respondendum censuit: Si Paroecia sit Monasterio vel Domui Religiosae incorporata, aut eiusdem Monasterii seu Domus curae in perpetuum vel indefinitum tempus concredita, vel Communitas apud ipsam Parochialem Ecclesiam Divina peragat Officia, in Missis Kalendarium Religiosorum semper adhibeatur; secus item in Missis Kalendarium Dioecesanum semper servetur; iuxta Decreta num. 4051 *Urbis,* 15 Decembris 1899, et *Canonicorum Regularium Lateranensium Congregationis Austriae,* 11 Februarii 1910.

Atque ita rescripsit, die 22 Aprilis 1910.

Fr. S. Card. Martinelli, *S. R. C. Praefectus.*

L. ✠ S.

Petrus La Fontaine, Episc. Charystien., *Secretarius.*

SACRA ROMANA ROTA

RAVENNATEN. *(Ravenna).*

NULLITATIS MATRIMONII - RINALDI-GENNARI.

Pio PP. X regnante, Pontificatus Dominationis suae anno septimo, die 19 Ianuarii 1910, RR. PP. DD. Gustavus Persiani, Gulielmus Sebastianelli et Antonius Perathoner, Auditores de turno, in causa Ravennaten. Nullitatis matrimonii, *inter Sanctem Franciscum Rinaldium, repraesentatum per Rev. Dñum Henricum Pezzani, advocatum, et Adam Gennari, interveniente et disceptante in causa Vinculi Defensore ex officio, sequentem tulerunt sententiam.*

Sanctes Franciscus Rinaldi qu. Francisci, domo Luceria in Provincia Fodiana, cum Ravennae stipendia uti *Guardia di Finanza* mereretur, domum Adae Gennari, viventis Friderici filiae, frequentare coepit, eique consentienti et vicem rependenti amoris sui signa non dubia manifestavit.

Sed, qui hinc inde fovebatur, amor malo fato honestatis limites excessit, et Sanctes vesana victus libidine Adam suam matrimonii promissione deceptam turpiter cognovit, quae ex hoc illicito commercio concepit.

Mense Iulio 1900 cum Sanctes Ravenna discessisset et Barium, superioribus suis ita disponentibus, adiisset, Ada eiusque parentes instanter petierunt, ut ipse promissam matrimonii celebrationem festinaret, ne illa, praegnantia publice cognita, fama periclitaretur: quibus Sanctes morem gessit, et sub die 8 Augusti 1900 epistolam dedit, quam altera secuta est die 10 eiusdem mensis et anni, quibus voluntatem suam ostendit. Et cum utraque epistola, secunda praesertim, Parochi et Vicarii Generalis iudicio visa fuisset apta scribentis exprimendo consensui de praesenti, in Ecclesia S. Nicandri Ravennae, die 15 Augusti 1900 Parochus, facta sibi a Vicario Generali facultate, utrumque matrimonio coniunxit.

Vir, parentibus suis auctoribus, cum alia muliere matrimonium contrahere cupiens Sacratissimum Principem, supplici dato libello non semel aut bis, sed quatuor, enixe rogavit, ut matrimonii sui cum Ada nullitas declararetur.

Re ad S. C. C. die 15 Octobris 1905, delata, omnia quae de iure et stylo Curiae erant explenda, nulla interposita mora, fuerunt peracta. Sed processus confectio fuit dilata, praesertim propter difficultates excutiendi testes, plurimasque investigationes domicilii coniugum, qui pluries (disiunctim vel simul) in diversas, et etiam extremas, Italiae regiones se transtulerunt; unde orta necessitas auxilium invocandi Curiae Novariensis et Messanae: ideoque acta processus a Ravennatensi Antistite die 30 Ianuarii 1909 fuerunt transmissa ad S. Congregationem Concilii, quae inde a die 26 Decembris 1908, ad S. Congregationem de Sacramentis remiserat positionem, cui etiam acta processus successive fuerunt unita. Haec autem acta a S. Congregatione de Sacramentis fuerunt transmissa ad S. Romanam Rotam, praevia facultate obtenta ex Audientia Sanctissimi, decreto diei 27 Martii 1909.

Quare, expletis actis, mediante instructoria suppletiva apud Curiam Ecclesiasticam Panormitanam absoluta, omnibusque peractis a iure requisitis, H. S. T. quaestio solvenda hac die proponitur sub dubio: *An constet de nullitate matrimonii in casu?*

Factum quod spectat. — Voluit Sanctes Rinaldi conscientiae suae consulere, et Adae bonam famam sartam tectamque servare antequam huius praegnantia exterius appareret. Quare cum in eo esset, ut Ravenna discederet Barium aditurus, una cum Ada ipsa se coram Vicario Generali praesentavit, petiitque, parocho absente, matrimonio cum eadem copulari. Haec scimus a parocho S. Nicandri, qui sciscitanti iudici num sciret, coniuges Rinaldi-Gennari coram Vicario Generali se praesentassent, ut coram illo matrimonium contraherent, respondit: *sì che lo so; e lo seppi da Mons. Beppi Vicario e dalla famiglia Gennari.* Quod Vicarius ipse et Ioanna Sarti, mater Adae, iudicialiter excussi fassi sunt.

Verum cum Sanctes hoc non obtinuisset, et discessum differre non potuisset usque ad parochi reditum in civitatem, die 12 Iulii 1900 obligatione scripto consignata et ab ipso subscripta atque a testibus subsignata, spopondit se cum Ada quamcitius fieri posset, immo proximo Augusto mense, matrimonium initurum, et etiam, expleto militari servitio, coram civili magistratu actum a lege praescriptum executurum: « Dichiaro « io qui sottoscritto e mi obbligo di sposare la Signorina Ada Gennari « al più presto possibile e con tutte le formalità della Chiesa, e, termi- « nato il tempo, mi obbligo di fare gli atti civili. Mi obbligo ancora di « consumare le formalità della Chiesa per la fine di Agosto ». Quod etiam Iulio Ricci Sanctes ipse manifestavit; ille enim dixit se a Rinaldio scivisse matrimonium suum cum Ada proximo Augusto mense contractum iri.

Adae intererat huius obligationis festinare implementum, cum diutius praegnantiae signa occultare non posset sine bonae famae suae iactura; et ideo mediantibus epistolis diei 16 et 19 Iulii 1900 enixis precibus Sanctem exoravit, ut quae matrimonio celebrando necessaria erant, quamcitissime pararet. « Ti raccomando, se mi vuoi bene, di far presto « quello che mi hai detto, cioè quello di farti fare le carte dello stato « libero, quello che mi bisogna per maritarci. Mi raccomando per carità, « e te lo chiedo, fa più presto che puoi, poichè sai anche che non posso « star tanto perchè si conosce già adesso che io divento madre, figurati « se debbo stare ancora per un altro mese ». Cui tamen ex actis non constat Sanctem respondisse.

Illud hic non est omittendum, Rinaldium agnovisse prohibitionem nubendi sibi factam a legibus disciplinaribus militiae quoadusque militari servitio fuisset adscriptus; ideo, ne puniretur, omnia voluisse perfici secreti lege servata. « Ada mia vuoi che io ti sposi in Chiesa? « Ebbene sono pronto a farlo qualora la cerimonia religiosa viene « consumata secretamente. Voglio che nessuno sappia, che io ti sposo « in Chiesa, se no i miei Superiori, se lo vengono a sapere, mi mandano « alla compagnia di disciplina » (Epist. 21 April. 1900).

Tunc pater Adae, mediante epistola diei 2 Aug. 1900 apud Sanctem institit, ut assumptam adimpleret obligationem matrimonium contrahendo: immo, quo facilius hoc assequeretur, difficultatibus omnibus remotis, misit ad eum formulam a Parocho S. Nicandri exaratam ab ipso subscribendam, et subscriptam restituendam, qua consensum de praesenti exprimeret pro matrimonio per epistolam rite celebrando, iuxta ea, quae Sanctes ipse Adae significaverat, cui dixerat matrimonium per epistolam contrahi posse. Etiam Iulius Ricci per epistolam diei 7 Augusti 1900 instantius rogavit Sanctem, ut matrimonii celebrationem diutius non differret et formulam consensus restitueret.

Sanctes utrique respondit die 8 Augusti; et uni Ricci Iulio die 10 eiusdem mensis: per eas epistolas, quin formulam ei propositam subscriptam restituisset, consensum suum expressit: quo posito, die 15 Augusti 1900 in parochiali Ecclesia S. Nicandri Ravennae, matrimonium Sancti Rinaldi cum Ada Gennari fuit celebratum, sicut utrique erat in votis.

Nonnullis a celebrato matrimonio diebus elapsis, Ada Barium se contulit, ad virum suum, a quo fuit recepta et veluti uxor retenta. Immo Rinaldium Messanam profectum secuta est, ibique etiam ut vir et uxor simul vixerunt. Haec vitae maritalis consuetudo ad sex fere per annos fuit servata, licet interim gravissimae inter ipsos fuissent ortae dissensiones etiam coram laico Iudice actione poenali propositae.

Tandem, Sancti parentibus auctoribus ex una parte, et ex altera prae oculis habita celebratione alterius matrimonii cum muliere melioris conditionis, Sanctes repudiavit Adam suam et ab se reiecit.

Ius quod attinet. Iamvero matrimonium licet ad esse Sacramenti a Christo Domino fuerit elevatum, tamen contractus naturam non amisit; et ideo, sicut contractus ceteri, partium consensu perficitur. Proinde nihil impedit quominus matrimonium per epistolam contrahatur.

Et hoc revera ante Concilium Tridentinum, et etiam post illud, illis in locis in quibus Decretum *Tametsi (Sess. 24, c. I, de reform. matrim.)* non fuit promulgatum, absque dubio retinebatur verum, cum epistola scribentem repraesentaret, quae nudum eius consensum exprimeret *(L. mulierem ff. de ritu nuptiarum)*. Haec eadem doctrina, etiam post dicti decreti promulgationem, hodie retinetur vera et in praxi sequenda, licet nonnulli aliter senserint.

Sane « *in omnibus fori quaestionibus decidendis non verborum formalitas, minusque legalium propositionum generalitas attendi debent, sed substantia veritatis, atque ratio vel finis ob quem lex prodierit ac ordinata sit* ». *(Card. De Luca, Theatrum verit. et iust., de matrim., Disc. XVI,* Romana). Sed finis, quem Concilium Tridentinum sibi proposuit, est ut matrimonium sit notum Ecclesiae et possit probari ne aliud publice, aliud occulte celebretur; ac insuper ne matrimonium celebretur ab aliquo quam a proprio parocho (Rota, *Florentina inter Consilia Menoch. cons. 368, n. 4, et Seraph. decis. 957, p. 1, ver. Nam praesentia parochi)*: huic fini satisfit cum epistola coram parocho et testibus lecta scribentem repraesentet, eiusque absentis consensum de praesenti in matrimonium exprimat. Quare forma contrahendi per epistolam sufficiens est retinenda. Eo vel magis si attendatur, a iure antiquo non esse recedendum absque textu expresso, cum correctio iuris sit odiosa et omnino vitanda *(l. Praecipimus, C. de appell.)*. Quare lex correctoria, per quam reducimur ad ius commune, est favorabilis et extendenda; atque ita omnis intellectus per quem reducimur ad ius commune favorem continet et extendi debet *(Gloss. c. Statum verb. Numerandum de praeb. in 6)*, quamvis a propria verborum significatione recedatur *(Vid.* Sanchez, *I, disp. XII, n. 2, XVII, n. 6; II, disp. XI, n. 20)*. Iamvero intelligendo decretum Tridentinum eo sensu, ut non irritet matrimonium contractum per epistolam, reducimur ad ius commune, quo validum retinebatur; et ideo haec interpretatio tamquam favorabilis est retinenda.

Hoc principio fundatur doctrina, quae retinet matrimonii per procuratorem initi validitatem, et qua reditur ad ius commune, et eius cor-

rectio vitatur, licet aliquantisper impropriari verba videantur; coniux enim *absens* per procuratorem habetur *praesens*.

Quare sicut matrimonium per procuratorem initum post Conc. Trid. retinetur validum, ita et validum retinetur contractum per epistolam.

Neque dicatur hac in hypothesi concipi non posse utriusque coniugis praesentiam coram eodem parocho iisdemque testibus a Tridentino requisitam. Epistola enim mediante, nedum utriusque coniugis praesentia haec verificatur, sed etiam consensus utriusque partis satis superque exprimitur. Etenim in nova et correctoria lege cum correctionum et exorbitationum numerus non sit permittendus, verius est ut contrahentium praesentia *demonstrative*, non autem *taxative*, in conciliari decreto praesupponatur (Cardin. De Luca, l. c.), et ideo sicut procurator absentem coniugem praesentem facit, ita et epistola illum coram Parocho et testibus repraesentat. Aliunde autem matrimonium perficitur unius pollicitatione quin ulla repromissione opus sit; neque enim potest vir esse nisi sit uxor, neque uxor nisi sit vir; hinc non est necesse ut duplex distinctus eliciatur actus, alter quo ius alteri datur, et alter quo ius ab altero traditum acceptatur; unus enim idemque actus traditionis virtualiter continet acceptationem, et unus idemque actus acceptationis traditionem. Epistola igitur, quae coram parocho et testibus absentem repraesentat in pollicitatione, virtualiter et consequenter eius etiam exprimit traditionis acceptationem alterius partis, quae traditionem repraesentati per epistolam acceptat.

Hinc est quod, S. Congregatio Concilii diei 30 Septembris 1673 *(Lib.* Decret. S. C. C. *vol. XXVIII, p. 184)* matrimonium initum per epistolam validum retinuit. Porro Rota Romana *in opinionum discrepantia illam sequitur, quae roboratur auctoritate et sapientia Eminentissimorum Patrum, quibus ipsa Congregatio constat* (Recens. *p. XV, decis. 162, n. 10*); *cuius Congregationis determinationes non est ambigendum quin pro lege servari debeant ad tradita per Hond. cons. 36, n. 26, 2; Garz. de Benef. in praef. et propterea Rota illas semper reverenter suscipit atque observat absque ulla discussione* (Recens. *p. X dec. 321*, coram Meltio *n. 2, 3; p. XI, dec. 373, n. 1, 2*). Cuius praxis rotalis ratio redditur a Cardinali De Luca (Relat. Rom. Cur. *disc. 32, n. 67*) qui dicit: *Solis declarationibus Sacrarum Congregationum Cardinalium ista praerogativa* (ut faciant auctoritatem tamquam decisiones papales) *conceditur, quod eadem Rota (multo magis alia inferiora Tribunalia) reverenter illas suscipiat.*

De validitate igitur matrimonii initi per epistolam ex parte iuris

nullimode potest dubitari; atque ideo supervacanea prorsus habenda sunt quae in contrarium actoris Patronus satis copiose disceptavit.

Quaestio igitur matrimonii in casu est tota quaestio facti, quae huc demum recidit: num Sanctes Rinaldi consensum praestiterit a iure requisitum.

Iamvero constat ex actis, Parochum Soprani, die 15 Augusti 1900, Sanctem Rinaldi qu. Francisci e Luceria per epistolam repraesentatum, et Adam Gennari filiam viventis Friderici e Ravenna in matrimonium coniunxisse; et cum matrimonium gaudeat favore iuris, ita ut, eius admissa celebratione, etiam validitas semper sustineatur quoadusque nullitas plene non probetur, sequitur matrimonium, de quo agitur, ut supra contractum, validum esse retinendum, saltem quoadusque non probetur contrarium.

Porro de huius matrimonii validitate dubitari non potest. Sanctes enim scripsit in sua epistola diei 8 Augusti 1900: « Io giuro con fedeltà « ed ancora in presenza del nostro buon Signore di sposarmi la Signo- « rina Ada di questa città »: sed cum haec non satis clara visa fuissent, mentem suam clarius aperuit in alia epistola sequenti data die 10 eiusdem mensis et anni: « Io sottoscritto dichiaro di sposarmi Ada Gen- « nari qui a Ravenna, mediante questa mia lettera e replico alla mia in « data 8 corr. mese. Oggi 10 Agosto giuro sulla tomba di mio padre « di sposarmi Ada e replico al giuramento di cui sopra ». Sanctes igitur apertissime ostendit intentionem suam ducendi Adam, mediante epistola 10 Augusti, seu eo temporis momento, quo haec coram Parocho et testibus legeretur; hoc enim indicant apertissime verba adhibita: « Dichiaro di « sposarmi Ada Gennari qui a Ravenna mediante questa mia », ecc.

Et hoc etiam fit clarius ab adiunctis. Extant in actis epistolae diei 8 Augusti 1900 et diei 10 eiusdem mensis et anni, quibus, praesertim illa diei 10, Sanctes respondit petitioni sibi factae ab Adae patre, Friderico Gennari, et a Julio Ricci; et cum responsionem inter et petitionem analogia intercedere debeat, eo sensu Sanctes in responsione sua intelligendus est locutus, quo Fridericus et Iulius se in petitione expresserunt. Iamvero uterque petiit ut Sanctes consensum de praesenti, epistola mediante, exprimeret, quo matrimonium contraheretur. Fridericus enim in epistola diei 2 Augusti ait: « Io intendo che vi sbrighiate a man- « dare questo foglietto come il presente, che ha fatto di suo pugno il « sig. Parroco. Voi dovete recarvi da un parroco di Bari, che attestate « di accettare il matrimonio con Ada come il presente foglietto. Credete « voi che l'Ada possa rimanere in Ravenna nello stato in cui si trova « e prima che essa sia sposata in Chiesa? ..... Vi prego di far ciò il più

« presto possibile. Pensate che chi fa il bucato lo deve anche asciugare. « Se siete una persona come si deve e un galantuomo dovete compiere « il vostro dovere ».

Tenor folii, de quo loquitur est: « Bari..... Parrocchia di..... 3 Agosto « 1900..... Colla presente intendo di manifestare la mia attuale costante « volontà di contrarre matrimonio religioso con Gennari Ada, figlia di « Federico, della Parrocchia di S. Nicandro in Ravenna. In fede.....

« Sante Rinaldi figlio di..... Firma del Parroco ».

Iulius Ricci autem in epistola diei 7 Augusti, cui Sanctes respondit die 10, ait: « Ora vedo che non ti dài alcun pensiero di spedire questo « foglietto, che ti spedirono, e come siamo rimasti d'accordo. Io ti prego « caldamente di spedirlo al più presto possibile..... Come tu sai spedisci « quel foglio preciso, che ti hanno spedito..... ».

Sanctes igitur consensum de praesenti per epistolam diei 10 Augusti dicendus est expressisse ad effectum matrimonii contrahendi; et hoc eo magis est retinendum, si advertatur, formulam a Friderico ad Sanctem missam et a Parocho S. Nicandri exaratam, a Sancte ipso fuisse requisitam: « come siamo rimasti d'accordo..... come tu sai, spedisci quel « foglio preciso, che ti hanno spedito..... », qui ceteroquin sciebat, matrimonium per epistolam contrahi posse, sicut ipse Adae declaraverat, quae hoc affirmat iuramento: « Il Rinaldi mi disse che il matrimonio poteva « celebrarsi per lettera; ignoro come l'abbia saputo ».

Deinde Sanctes eadem epistola diei 10 Augusti 1900 Iulio Ricci mandavit, ut Adam, quam citissime fieri potuisset, Barium ad se adduceret: « Ti prego di fare il più presto possibile, desidero che tu stesso « l'accompagni a Bari ». Iamvero, omnibus fatentibus, hoc non poterat evenire, nisi celebrato prius matrimonio coram Ecclesia. Nam Parochus requisitus a Iudice: « può Ella citare testimonianze comprovanti la espressa « volontà del Rinaldi di celebrare *de praesenti* il suo matrimonio con « la Gennari PRIMA che questa partisse da Ravenna per andare a rag- « giungerlo a Bari? » respondit: « Persone della famiglia Gennari e il « teste Ricci Giulio mi hanno testificata questa sua volontà decisa ». Qua de re Adae mater interrogata dixit: « Sono certissima. Lo ha ripe- « tuto Sante le mille volte ». Idem Iulius Ricci etiam affirmat. Ea igitur epistola mediante, Rinaldius voluit matrimonium contrahere, quo contracto, mandatum Iulio Ricci datum concipitur et explicatur.

Denique sensus epistolae ab omnibus, ex circumstantiis, fuit intellectus pro veri consensus de praesenti expressione. Parochus enim percontatus a iudice: 1.° Qua ratione retinuerit ea in epistola consensum de praesenti expressum fuisse? respondit: « In forza delle espressioni

« contenute nelle lettere e dal complesso delle circostanze ». 2.° An *a)* sponsa epistolae notitiam habuerit, et *b)* indubitanter cognoscere potuisset « che la sposa interpretasse la lettera quale consenso *de prae-* « *senti* e che accettasse con reciprocanza di tale consenso? » respondit: « *a*) Sì, le fu letta avanti l'altare, testimoni Ricci Giulio e Ricci « Giuseppe, figli di Paolo: « *b*) sì, indubbiamente », seu consensum de praesenti intellexit et « con reciprocanza d'affetto »..... acceptavit. 3.° An etiam testes hoc idem retinuerint? respondit: « Sì, indubbiamente, spe- « cie rispetto a Giulio incaricato dallo sposo Rinaldi a condurgli poi « la sposa a Bari ». Et hic revera in testem matrimonii assumptus per-contatus a iudice dixit: « Ho creduto di andare alla Chiesa per assi- « stere ad un vero matrimonio sul serio ».

Constat itaque Sanctem, epistola mediante, matrimonium cum Ada voluisse contrahere, cum epistola diei 10 Augusti 1900 consensum de praesenti vere expresserit; et cum de cetero alia requisita non defuerint, de matrimonii sic contracti validitate dubitari non potest. Et hoc Sanctes ipse retinuit, non solum enim Adam recepit et cum ea sex annos maritalem vitam duxit, sed verbis etiam apertissimis uxorem suam coram Deo eam declaravit: « la mia famiglia se sapesse una cosa simile, non solo « non vorrebbe più prendere me in casa, ma quanto non vorrebbe nem- « meno vedere quella donna, che davanti a Dio *è mia moglie* » (Epist. 15 Oct. 1900).

Neque dicatur cum actoris patrono « *consensus qui erat de praesenti die 10 Augusti non poterat amplius tamquam de praesenti manifestari coram Parocho et duobus testibus die 15 Augusti* ». Qui enim die 10 Augusti fuit expressus consensus, non revocatus perseveravit *virtualiter*, sicut mandatum non revocatum, non obstante temporis decursu, virtualiter perseverat: et hoc sufficit ut epistola Sancti die 15 Augusti eamdem habuerit efficaciam, quam habuisset die 10. Sane consensus virtualiter perdurans sufficit ad quoslibet humanos actus constituendos, contractibus non exclusis; non enim mora interposita impedit eorumdem stipulationis validitatem, modo consensus unius non fuerit revocatus quo tempore alter consentit. Hoc etiam matrimoniis convenit post Concilium Tridentinum celebratis, « quando alter coram parocho et testibus consentit, altero nihil respondente, et post 15 dies iterum coram eodem parocho iisdemque testibus, praesenteque eodem contrahente, hic, qui prius tacuerat, consentit, erit matrimonium, quia durat in virtute prior consensus verbis expressus » (Sanchez, *II disp. 32, n. 17*).

Neque obstat omissio solemnitatum, hae enim adhibentur in matrimoniis ordinario modo fieri solitis: earum omissio nullitatem non

secumfert. Exemplo sint matrimonia clandestina celebrata antequam Decretum « *Ne temere* » diei 2 Augusti 1907 ederetur; et quae etiam nunc, instante mortis periculo, celebrantur ad prolem legitimandam, et ad morituri conscientiae consulendum, in quibus formalitates omnes omittuntur, et nihilominus de eorumdem validitate nemo umquam dubitavit quando fuit forma Tridentina observata.

Sed Rinaldius haec omnia susque deque habet, et iurat:

1.° Se nunquam habuisse intentionem Adam ducendi: etenim *a*) Adae ipse declaravit, sibi a militari lege vetitum esse matrimonium; *b*) post factum conceptionis ad molestias vitandas petiit alio transferri; *c*) praesens, si voluisset, contraxisset, non discedens, vel ad hoc rediens quin epistola uteretur; *d*) supplicationibus iteratis sive Adae sive huius parentum, vel non respondit vel respondit aequivoce. Quae omnia intentionem matrimonio contrariam faciunt praesumere. Hinc:

2.° in litteris diei 8 Augusti 1900 et 10 eiusdem consensum finxit, et hoc ex condicto cum Ada peregit ad senescentem patrem decipiendum: sicut coram Vicario Generali eadem fictione usus est, cum petiit ab eo matrimonio copulari: « lo chiamai in disparte.... e gli rive-« lai che non era mia intenzione di sposare Ada Gennari ».

Verum consensus externe rite praestitus verus semper praesumitur quamdiu contrarium evidenter non probetur. Sed nullatenus plene probatur quod Sanctes affirmat ad consensum praestitum infirmandum; immo probatur contrarium.

Quoad intentionem contrahendi, quam Sanctes dicit se nunquam habuisse, quae hactenus sunt discussa affirmationis huius ostendunt falsitatem; quin potius statuunt absque dubio intentionis huius realem et continuam existentiam.

Neque aliquid concludunt exposita in contrarium; ex iis enim nonnisi coniecturae et praesumptiones desumuntur, quae nullo positivo fulcitae argumento cedere debent veritati luculentissime demonstratae.

In specie vero et directe: *a*) Contrarium resultat ex litteris diei 21 Aprilis 1900 et ex obligatione scripta diei 12 Iulii 1900, cui altera accessit obligatio diei 17 Maii 1902, quae praecedentem ratam habuit et confirmavit; *b*) translatio non fuit a Sancte petita; hic enim fatetur, *se valde timere* ne familia sua ad matrimonium cum Ada impediendum, ipso reluctante, secreto ageret ut alio transferretur: « Il ritardo dei miei mi fa « martire: mi ammazza..... mi fa dubitare che forse supponendo ciò che « io e tu vogliamo fare, *cooperansi per il mio traslocamento*, ma non mi « scriveranno mai più, solamente quando io sarò distante da Ra-« venna » (Epist. diei 24 Iunii 1900); *c*) Sanctes ipse Adae proposuit,

absentia sua praesupposita, matrimonii celebrationem per epistolam; *d*) Sancti intererat matrimonium secreto contrahere ne a Superioribus suis ob violatam militiae disciplinam puniretur (Epist. 21 April. 1900); et hoc explicat quare matrimonium in forma ordinaria celebrare noluerit, et formalitates requisitas non curaverit contentus in epistola diei 10 Augusti exprimere, quae in formula a Parocho S. Nicandri exarata continebantur, *substantia tantum retenta*, quemadmodum Ada ei suggesserat: « Giurami in un foglio, come quelli che mi scrivi da per te solo, « senza andare dal tuo parroco »; *e*) iteratis supplicationibus Adae eiusque patris et amici Ricci, responsum non negavit, sed distulit tantum; non solum enim diebus 8 et 10 Augusti 1900 illis respondit, sed etiam voluntatem suam celebrandi matrimonium apertissime manifestavit. Et dilationis ratio aderat; non enim oeconomicae Sancti conditiones erant adeo floridae ut familiae necessitatibus consulere ei permitterent. Quod deducitur ex litteris Friderici Gennari, diei 2 Augusti 1900, et Adae Gennari, diei 19 Iulii 1900 ad Sanctem missis, et ex epistola ipsius Sancti sub die 15 Octobris 1900 ad Fridericum expedita: « Io congedandomi « debbo dire ai miei fratelli date a mangiare, vestite e pagateci la pigione « tanto a me che a mia moglie..... se io vivessi di una rendita non mi « sarei fatto promettere da voi le 15 lire al mese. Capite?.... ».

Fictio vero consensus inutiliter allegatur. Etenim « veritas actus ex publico instrumento, aliisque etiam coniecturis resultans, non obumbratur ex aliquo tractatu simulandi inter partes secuto.... Simulatus qui praetenditur actus, si fuit celebratus ex causa vera et reali non potest de aliqua simulatione redargui » (Rota, *In sum. decis. 591, par. XVIII, vol. II, n. 7 et 11).* Sed matrimonium, de quo agitur, fuit initum *ex causa vera et reali;* fuit enim initum implendae obligationis causa, quae orta ex illicito commercio, solemniter firmata fuit chirographo diei 12 Iulii 1900, implenda quam primum, et non ultra mensem Augustum proximum: quaeque die 15 Augusti fuit impleta. Igitur matrimonium non potest de simulatione redargui. Provocat actor ad quamdam laciniam epistolae ab Ada conscriptae ab eaque recognitae: « Sancte, te ne prego « in ginocchio, se non vuoi sposarmi in Chiesa..... giurami in un foglio, « come quelli che mi scrivi da per te solo, senza andare dal tuo par- « roco, almeno per farci leggere al mio babbo che mi hai sposato ». Sed cum huiusmodi documentum non sit integrum, et etiam data careat, cuius quis sit integer sensus ex toto scripturae contextu nequit intelligi, probandi vi destituitur. Hoc primum; sed deinde dicendum est: Sanctem Epistola diei 10 Augusti 1900, non Adae, sed Iulio Ricci, iuxta huius petitionem expressam die 7 Augusti, respondisse: et cum respon-

sio analoga esse debeat petitioni, quae in casu consensum verum requisivit, sequitur dictam epistolam diei 10 Augusti quamlibet exclusisse fictionem.

Ceterum Ada ipsa verum consensum in matrimonii celebratione exprimendum et voce et scripto, praesertim litteris 16 et 19 Iulii 1900 instantissime et serio postulavit; sed cum hinc Sanctes necteret moras, et hinc diffamationis suae immineret periculum, anxietatibus pressa ut remedium extremum simulationem cogitavit, si alias infamiae notam vitare non potuisset. Sanctes primum et principale acceptavit, et expressit in epistola diei 10 Augusti; cum Patronus actoris nullimode ostenderit alterum selegisse.

Nec meliori fato sustinetur fictio consensus coram Vicario Generali: hic enim sciscitanti Iudici: num Rinaldius *veram ostendisset voluntatem contrahendi cum Ada?* respondit: « Mi sembra che la visita di cui ho « parlato sopra, fosse diretta a questo scopo, poichè si lamentò che il « Parroco era assente, e che egli doveva partire..... Assicuro che non è « mai stata mia abitudine surrogare il Parroco nelle sue attribuzioni, « e quindi son ben sicuro, che anche pregato dai surricordati ad assi- « stere al loro matrimonio, mi sarò rifiutato »; quae verba veritati non respondissent, si quae a Sancte insinuatur secreta confidentia, immo expressa supplicatio praetextum inveniendi matrimonio contrarium, facta revera fuisset. « Quando andai da lui con la Gennari, lo chiamai in « disparte e gli rivelai che non era mia intenzione di sposare la Gen- « nari, pregandolo nel contempo di trovare qualche ragione per farmi « partire per Bari prima di sposarla ».

Denique unus Sanctes exponit in actis fictionem consensus in contrahendo matrimonio cum Ada. Sed nullius actoris affirmatio sufficit ad matrimonii nullitatem declarandam, quando, ut in casu, affirmationis non concludatur probatio. Adde etiam, Sancti attendi non debere affirmationem, quia in pluribus peierasse deprehenditur: aliis omissis certo certius mentitus est cum affirmavit coram Iudice sub iuramenti lege, se celebrati matrimonii fidem lacerasse: « dopo due o tre giorni mi fece « vedere il certificato di matrimonio ed io glielo lacerai », ut excluderet se Adam tamquam uxorem suam recepisse; etenim illa fides ab Ada fuit consignata Panormitano iudici, et servatur in actis.

Ab hoc mendacio purgare Sanctem studet patronus, qui potius mendacem Adam putat ostendere, dicens: « Vinculi defensor debuerat potius investigare, quomodo Ada habere potuit illam fidem matrimonialem, saltem sub die illa, dum Parochus iuramento testatur non concessisse illam fidem nisi post tres menses de licentia Ordinarii ad bonam

famam Adae tuendam ». Perperam tamen. Primo enim Parochus non bene dicitur iuramento testatus se matrimonialem fidem non concessisse nisi post tres menses de licentia Ordinarii; sed anno 1905 requisitus ab Ada ut Sancti Superioribus acta manifestaret honoris sui tuendi gratia, petita venia a Vicario Generali, hic: « nell' interesse di proteggere « l' onore della Gennari gli autenticava le copie da consegnarsi ai Su- « periori del Rinaldi e gliele trasmetteva in data 13 Settembre 1905 ». Sciendum deinde est Parochum Soprani tres dedisse fides celebrati matrimonii, primam die 15 Augusti 1900; alteram mense Septembri 1905; et tertiam die 13 Martii 1906. Iamvero fides, quae ab Ada praesentata dicitur, et a Sancte lacerata, est illa quae sub die 15 Augusti 1900 a Parocho relaxata fuit, quamque Ada secum tulerat, ne mulier suspecta videretur: et haec fides integra servatur in actis. Fides quae serius data apparet, et de qua Parochus loquitur, et ad quam Patronus actoris appellat, est illa, quae concessa fuit mense Septembri 1905.Sanctes igitur mendacio non liberatur, et e contra Ada hoc crimine rea non convincitur, cum revera verum deposuerit.

Ceterum Sanctes a se Adam repulit ne familiae suae displiceret et ut cum muliere melioris conditionis societatem iniret. Huius separationis causam, Parochus percontatus a Iudice sic exponit: « Perchè inna- « morato di altra ragazza che tentò di sposare a Lucera..... Altra ragione « potrebbe essere il malcontento della famiglia ». Quod nedum Ada confirmat « i congiunti del Rinaldi non volevano che questi sposasse « me, perchè senza dote..... egli ha rivolto i suoi affetti verso una certa « Caterina Coretti »; sed Rinaldius ipse apertissime admittit « non solo « non vorrebbe (la mia famiglia) prendere me in casa, ma quanto non « vorrebbe nemmeno vedere quella donna », et die 14 Februarii 1904 a Curia Luceriae postulavit expeditionem actorum pro matrimonio cum alia muliere contrahendo. Et gravissima sunt quae a quodam Sancti fratre epistola diei 27 Februarii 1901 ei minitantur nomine familiae: « Concezio « ha giurato, che se tu immediatamente non la fai ritornare a Ravenna, « egli inesorabilmente ti rovinerà ».... Dum Catharina Coretti e S. Agatha in provincia Novariensi huius iudicii exitum spectat, a quo pendet matrimonii sui cum Rinaldio celebratio.

Haec omnia aequo ac deliberato animo perpendentes, Nos infrascripti Auditores de Turno, invocato Christi nomine, pro Tribunali sedentes et solum Deum prae oculis habentes, decernimus, declaramus ac sententiamus *non constare de nullitate matrimonii in casu*, seu proposito dubio: *negative*, respondemus. In expensis Sanctem Rinaldi condemnamus, quarum taxationem Nobis vel cui de iure reservamus.

Ita pronunciamus, mandantes Ordinariis locorum et ministris Tribunalium, ad quos spectat, ut executioni mandent hanc sententiam et adversus reluctantes procedant ad normam Sacrorum canonum et praesertim *c. 3, sess. XXV, de Reform.* Concilii Tridentini, iis adhibitis executivis et coercitivis mediis, quae magis efficacia et opportuna pro rerum adiunctis extitura sint.

Romae, die 19 Ianuarii 1910.

Gustavus Persiani, *Ponens.*
L. ✠ S. Gulielmus Sebastianelli.
Antonius Perathoner.

Sac. Tancredes Tani, *Notarius.*

SECRETARIA STATUS

EPISTOLAE.

I.

AD R. D. ACHILLEM RATTI, ADLECTUM INTER ANTISTITES DOMUS PONTIFICIAE ET AMBROSIANAE BIBLIOTHECAE PRAESIDEM, OB VOLUMEN RECOLENDAE MEMORIAE ANTONII CERIANI EDITUM ET BEATISSIMO PATRI REVERENTER EXHIBITUM.

Rem porro fecisti quae et perillustris decessoris tui et tuam ceterorumque absolutissimi operis scriptorum pietatem exornat egregie. Quod sane Beatissimo Patri misisti volumen, recolendae celebrandaeque memoriae Antonii Ceriani optimo consilio destinatum, facile praestat utrumque. Libet enim in eo summam desideratissimi Ambrosianae Bibliothecae Praesidis laudem iisdem artibus testatam intueri quas ipsemet et fovit impense ac mirabiliter provexit. Libet una simul in officio huiusmodi summum intueri studium summamque observantiam quibus clarissimi doctissimique viri eum vita functum censuere honestandum quem vivum et dilexerunt et coluerunt cultu pene singulari.

Sed dono missum volumen tuam etiam declarat pietatem erga Beatissimum Patrem, Quem iucundissima pii doctique Sacerdotis recordatione et ipsa tua humanitate delectare voluisti. Quam quidem voluntatem Sanctitas Sua amplectitur libentissime, eam Apostolica rependit Benedictione qua te coelestibus muneribus augendum ditandumque desiderat.

Ea qua par est observantia me tibi profiteor

Romae, die 1 Aprilis 1910.

Addictissimum

R. Card. Merry del Val.

L. ✠ S.

II.

AD PERILLUSTREM VIRUM COMITEM KELLER, PRAESIDEM COMITATUS CATHOLICI PRO DEFENSIONE RELIGIONIS, OB ANNUAM RELATIONEM DE OPERIBUS AB EODEM COMITATU EXANTLATIS.

Je me suis empressé de porter à la connaissance du Saint-Père le très intéressant compte-rendu annuel des travaux du Comité Catholique de Défense Religieuse, que vous avez bien voulu m'envoyer.

Sa Sainteté a éprouvé un vif plaisir à constater tout le bien réalisé par vos efforts personnels et ceux de vos si dévoués collaborateurs.

Les nombreuses consultations juridiques données, les traits, brochures et bulletins publiés et largement répandus, et tout spécialement la propagande si efficace résultant des 500 conférences populaires organisées par vos soins, sont une preuve manifeste du zèle et de l'activité du Comité que vous présidez si dignement, en vous inspirant des exemples de votre illustre Père.

Le Souverain Pontife qui se plaisait, il y a quelques mois, à vous témoigner Sa haute satisfaction, à l'occasion du discours que vous aviez prononcé lors de l'Assemblée annuelle de la Société d'Education, espère vivement que la continuation de vos efforts contribuera largement à amener les catholiques à s'unir et à s'organiser sur le terrain religieux, en même temps qu'à les orienter, avec une parfaite discipline, dans la voie du succès final.

Comme gage de Sa paternelle bienveillance, le Saint-Père vous accorde de tout cœur à vous-même, aux membres du Comité et à vos travaux, la bénédiction apostolique.

Je vous prie d'agréer, Monsieur, l'expression de mes sentiments de haute estime et d'entier dévouement en Notre-Seigneur.

Le 13 Avril 1910.

R. Card. Merry del Val.

L. ✠ S.

III.

AD ILLUSTREM VIRUM ALOYSIUM DURAND, PRAESIDEM UNIONIS MENSARUM AD RURICULARUM ET OPIFICUM MUTUATIONES, OB PETITAM APOSTOLICAM BENEDICTIONEM.

C'est avec une douce consolation que le Saint-Père a reçu la supplique, transmise et recommandée par Monseigneur l'Evêque de Nantes, et dans laquelle vous exprimez filialement à Sa Sainteté le désir de recevoir Sa bénédiction et Ses encouragements pour votre Union des Caisses rurales et ouvrières, à laquelle vous imprimez de plus en plus un caractère ouvertement catholique, inspiré par votre foi et reposant sur les instructions du Saint-Siège en matière sociale.

Vous voulez très justement que les procédés d'action sociale, vraiment capables de réaliser un grand bien par le maniement des intérêts économiques et par la formation des élites, s'écartent résolûment du pernicieux principe de la neutralité religieuse et revêtent un caractère catholique plein de précision et de netteté, dans une union disciplinée.

En effet, c'est en vain qu'on prétendrait restaurer la société et améliorer réellement le sort des peuples en évitant de mettre à la base de l'action sociale l'inspiration de la Religion et de la charité chrétienne.

Le Saint-Père a appris avec un vif intérêt que votre Union renferme des groupements qui peuvent servir très efficacement de modèles aux autres, tant au point de vue de l'organisation économique, qu'au point de vue de l'organisation religieuse.

Sa Sainteté vous félicite particulièrement du recours aux moyens surnaturels, notamment de la pratique des retraites qui, à d'autres époques, ont produit des merveilles de foi et de sanctification, en faisant rayonner la perfection chrétienne de la vie personnelle à la vie familiale et à la vie sociale.

C'est avec effusion de cœur que le Souverain Pontife vous envoie, avec Ses félicitations et Ses encouragements, la bénédiction apostolique.

Le 17 Avril 1910.

R. Card. Merry del Val.

L. ✠ S

DIARIUM ROMANAE CURIAE

S. CONGREGAZIONE DEI RITI

Il giorno 3 Maggio p. v., presso l'Emo e Rmo Sig. Cardinale Domenico Ferrata, Ponente della Causa, avrà luogo la Congregazione Antipreparatoria dei Sacri Riti sopra le virtù in grado eroico del Venerabile Marcellino Giuseppe Champagnat, Sacerdote della Società di Maria, Fondatore dell'Istituto dei Piccoli Fratelli Maristi.

SEGRETERIA DI STATO

NOMINE

Sua Santità, con biglietto della Segreteria di Stato, si è degnata di nominare:

19 Aprile 1910. — L'Emo Sig. Cardinale Sebastiano Martinelli, protettore della Società *of the Holy Child Jesus* di Mayfield nel Sussex (Inghilterra) e delle Suore della Carità del *Verbo Incarnato* di S. Antonio nel Texas.

La stessa Santità Sua, con biglietto della Segreteria di Stato, si è benignamente degnata di nominare Consultori della Sacra Congregazione della Disciplina dei Sacramenti:

20 Aprile 1910. — Rev. D. Federico Fofi, Canonico Regolare Lateranense;

— Mons. Giovanni Willemsens, già professore dell'Università di Lovanio;

— Il Rev. P. Placido Angelo Rey Lemos, dei Frati Minori dell'Unione Leoniana;

— Il Rev. P. Carlo Maria Giuseppe Lotter, della Congregazione del Santissimo Redentore;

— Il Rev. D. Arturo Curotte, professore di Dommatica nell'Università di S. Apollinare;

— Il Rev. P. Giuseppe Civra, dell'Ordine dei Servi di Maria.

Il Santo Padre, con biglietto della Segreteria di Stato e con Breve, si è degnato di nominare:

Prelati domestici di S. S.:

5 Aprile 1910. — Rev. Can. Prof. Lorenzo Lauri, Sostituto del Reggente della Cancelleria Apostolica, della diocesi di Roma.

7 Aprile. — Rev. Mons. Giuseppe Sardi, Arciprete e Vicario Foraneo in S. Damiano d'Asti.

ONORIFICENZE

Sua Santità, con biglietto della Segreteria di Stato e con Breve, si è degnata conferire le seguenti onorificenze:

La Gran Croce dell' Ordine Piano:

2 Aprile 1910. — Sig. Hakki Pacha, Gran Visir del Governo Ottomano.

La gran Croce dell'Ordine di S. Gregorio Magno, classe militare:

6 Aprile 1910. — Sig. Enrico de Himmel-Agisburg, Generale a riposo nell'esercito austriaco, residente a Bressanone.

La Commenda dell'Ordine di S. Gregorio Magno, classe civile:

22 Marzo 1910. — Sig. Mehemed Alì-Aimi, Governatore della Siria.

Il Cavalierato dello stesso Ordine, classe civile:

22 Marzo 1910. — Sig. Edgardo Geoffroy, Agente consolare in Siria.

31 Marzo. — Sig. Francesco Prokisch, Direttore della filiale della Cassa di Risparmio Austro-Ungarica in Csanàd.

2 Aprile 1910. — Sig. Alfredo Lacombe, dell'archidiocesi di Lione;

— Sig. Arturo Doal, Presidente generale della Gioventù Cattolica Piccarda in Amiens.

Il Cavalierato dell' Ordine di S. Silvestro Papa:

30 Marzo 1910. — Sig. Milone Andreewitch.

7 Aprile 1910. — Sig. Raffaele Latronico, della diocesi di Policastro.

8 Aprile. — Sig. Ing. Ernesto Galeazzi, di Torino.

MAGGIORDOMATO DI SUA SANTITÀ

NOMINE

La Santità di nostro Signore, con biglietto di S. E. Rma Mons. Maggiordomo, si è degnata di nominare:

Camerieri segreti soprannumerari:

6 Aprile 1910. — Sig. D. Giovanni Freiseisen, della dioc. di Bressanone;
— Sig. D. Guendalino Haidegger, della medesima diocesi.
12 Aprile. — Sig. D. Alessio Amadio, dell'archidiocesi di Udine.
15 Aprile. — Sig. D. Antonio Saverio de Paira, della dioc. di Parahyba;
— Sig. D. Francesco Saveriano de Aranjo, della medesima diocesi;
— Sig. D. Andrea Werdenich, della dioc. di Giavarino;
— Sig. D. Ansgaro Borsiczky, della medesima diocesi;
— Sig. D. Adalberto Berkij, della medesima diocesi;
— Sig. D. Michele Takáts, della diocesi di Vacia.
18 Aprile. — Sig. D. Francesco Sass, della diocesi di Rosnavia.

Camerieri segreti di spada e cappa soprannumerari.

11 Aprile 1910. — Sig. Conte des Enffans d'Avernas, della dioc. di Secovia.
12 Aprile. — Sig. Visconte Giorgio Vilain XIV.

Camerieri d'onore in abito paonazzo:

6 Aprile 1910. — Sig. D. Giovanni Raffl, della diocesi di Bressanone;
— Sig. D. Federico Moll, della medesima diocesi.
15 Aprile. — Sig. D. Domenico Abrade, dell'archidiocesi di Torino.

Camerieri d'onore di spada e cappa soprannumerari:

12 Aprile 1910. — Sig. Raimondo Leonarte Olmos, dell'archidiocesi di Valenza.

Cappellano d'onore extra urbem:

15 Aprile 1910. — Sig. D. Zoltáno Viz, della diocesi di Vacia.

Cappellano segreto d'onore:

18 Aprile 1910. — Sig. D. Giovanni Payer, della diocesi di Rosnavia.

NECROLOGIO

15 Aprile 1910. — Mons. Remigio Guido Barbieri, della Congregazione benedettina Cassinese, Vescovo titolare di Teodosiopoli e Vicario Apostolico di Gibilterra (Gibraltar).

Mese di Aprile. — Mons. Antonio Emanuele de Castilho Brandâo, Vescovo di Alagôas.

SACRA ROMANA ROTA.

PAG.

Ravennaten. - Nullitatis matrimonii. - *19 ianuarii 1910* 297

SECRETARIA STATUS.

EPISTOLAE.

I. Ad R. D. Achillem Ratti, adlectum inter Antistites domus Pontificiae et Ambrosianae Bibliothecae Praesidem, ob volumen recolendae memoriae Antonii Ceriani editum et Beatissimo Patri reverenter exhibitum. - *1 aprilis 1910* 309

II. Ad perillustrem virum Comitem Keller, Praesidem comitatus catholici pro defensione religionis, ob annuam relationem de operibus ab eodem comitatu exantlatis. - *13 aprilis 1910* 310

III. Ad illustrem virum Aloysium Durand, Praesidem unionis mensarum ad ruricularum et opificum mutuationes, ob petitam Apostolicam Benedictionem. - *17 aprilis 1910* 312

DIARIUM ROMANAE CURIAE

I. S. Congregazione dei Riti. *Congregazione antipreparatoria* 313

II. Segreteria di Stato. *Nomine e onorificenze.* . . . . . »

III. Maggiordomato di Sua Santità. *Nomine* 315

IV. Necrologio. 316